

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Universitat
Direcció General de Planificació,
Ordenació i Centres

LITERATURA UNIVERSAL (Batxillerat)

Finalitat de l'assignatura

La literatura universal, matèria troncal tant al batxillerat d'humanitats i ciències socials com al batxillerat d'arts, té com a finalitat principal continuar amb la formació literària i estètica dels alumnes i ampliar els coneixements que s'han adquirit a etapes anteriors, especialment a les matèries de llengua catalana i literatura i llengua castellana i literatura.

El pilar en què es fonamenta la literatura universal és la producció literària, entesa com la lectura, la comprensió, la interpretació i la recreació de fragments i obres senceres de la literatura occidental. El comentari, entès en un sentit ampli del terme, es conforma, d'aquesta manera, en l'activitat central de la matèria.

S'ha fet en el paràgraf anterior una al·lusió a la literatura occidental i, d'alguna forma, es podria entendre que s'ha establert una correlació entre aquesta i la literatura universal. El cert és que quan un alumne cursa literatura universal es troba amb un currículum que recull bàsicament el cànon de les literatures que li són més properes. Aquesta visió no hauria d'impedir que s'al·ludís a altres cultures, especialment si les seves aportacions ajuden a la comprensió global d'un aspecte en què es vol incidir.

S'entén, en qualsevol cas, que la lectura i l'estudi de les obres que conformen el cànon occidental esdevé un mitjà per al procés de maduració dels alumnes del batxillerat, els quals aprofundiran en la seva visió del món, alhora que l'ampliaran, atès que, en valorar el patrimoni cultural objecte de la matèria, establiran una sèrie de connexions entre obres, context, idees i moviments que contribuiran a enriquir la seva personalitat.

D'altra banda, aquesta visió global de la literatura necessita d'una coordinació amb els ensenyaments literaris que ja s'han cursat i els que s'han de cursar. Es tracta d'evitar reiteracions, però, a la vegada, que l'alumne sigui capaç d'establir els vincles entre les manifestacions d'altres literatures i allò que ja coneix de les literatures castellana i catalana. Així, l'estudiant ha de ser capaç d'entendre que les influències entre les manifestacions literàries de diferents cultures i en diferents llengües tenen,

malgrat les seves peculiaritats, uns temes, uns tòpics, unes preocupacions i unes formes moltes de vegades coincidents.

A la vegada, l'aproximació als textos literaris ha de contribuir al fet lector entès com una experiència enriquidora. Les lectures i les propostes didàctiques han d'estar, així, encaminades a aconseguir futurs lectors que trobin en els textos literaris un motiu de plaer.

En resum, la matèria afavoreix la competència lectora de manera que l'alumne, en acabar el primer de batxillerat, hagi assolit la capacitat de comparar produccions literàries de diversos orígens per explicar les influències, coincidències o divergències entre les produccions de diferents cultures, autors, gèneres o moviments. A més, la transferència d'aprenentatges i la visió global del fet literari contribueixen al procés maduratiu de l'alumne, de qui s'espera que valori les aportacions de la literatura universal a l'explicació del món i de l'esdevenir humà al mateix temps que n'obté un gaudi que el conduirà a lectures posteriors.

Estructura del currículum

Els continguts de la matèria s'organitzen en dos blocs. El primer, "Processos i estratègies", pivota entorn a tres eixos: el comentari de textos, les relacions entre la literatura i les altres arts, i les convencions literàries. En aquest apartat, es tracta de donar eines als alumnes a fi que puguin interpretar diferents manifestacions literàries, d'èpoques i autors diversos, en el seu context històric però també sociocultural. És, per tant, un bloc centrat en la interpretació i la valoració de textos, entesos com a fragments o com a obres completes.

El segon apartat del bloc es centra en les interrelacions que se poden establir entre la literatura i la resta de les arts (música, cinema, pintura, arquitectura...) i entre totes aquestes manifestacions artístiques i el context cultural que les va envoltar i que les envolta. Es tracta, així, d'analitzar les relacions que s'hi poden establir, les seves similituds i allò que les fa diferents. En definitiva, es tracta d'emfatitzar que, malgrat les diferències de llenguatges que utilitzen, deslligar la literatura de les altres arts i del moment en què són produïdes condueix a una visió parcial de la cultura.

El bloc es tanca amb aquells temes, tòpics i motius que es repeteixen com a formes artístiques de la literatura occidental. A més, s'incideix en la importància cultural de determinats mites, convertits en clàssics pel seu valor representatiu. S'ha d'insistir en

la idea que la diversitat cultural no exclou les visions tòpiques similars i les formes coincidents de narrar el món i d'explicar-se'l.

En el segon bloc, "Els grans períodes i moviments de la literatura universal", s'ha optat per l'apropament diacrònic, perquè afavoreix un fil narratiu coherent al qual, a més, els alumnes estan avesats amb l'estudi d'altres literatures. Així, començant per l'Antiguitat i la seva connexió amb el mite s'arriba a la literatura de la segona meitat del segle XX. Es tracta de seleccionar obres i autors significatius de cada període literari, i alhora posar especial èmfasi en temes, motius i formes recurrents i en l'evolució dels gèneres al llarg del temps.

Aquesta narració dels períodes literaris s'ha d'enfocar com un seguit que, d'altra banda, no es pot deslligar del fet social. L'alumne ha d'entendre que l'obra literària neix en una societat concreta i és en aquesta on evoluciona. Estudiar les diferents etapes cronològiques permet la reflexió sobre allò que la literatura té de fet social: el paper de l'artista, la recepció de la seva obra, la crítica literària, la forma de difusió en moments històrics concrets (censura, aparició de la impremta, mitjans de comunicació de masses...). Mai no s'insistirà prou en la idea que el text ha de ser el focus de la matèria i no l'excusa per al coneixement de la història. Només amb el contacte directe amb les obres l'aprenentatge de la literatura universal serà significatiu.

Orientacions metodològiques

Mètodes i propostes didàctiques

Un curs de literatura ha de ser un espai obert al debat i la reflexió. L'aula ha d'esdevenir un taller d'expressió crítica, de formulació de judicis i d'opinions basats en la lectura personal de textos significatius.

La matèria treballa, com ja s'ha esmentat, amb textos, bé fragments, o obres completes. Aquest procediment de base ha de tenir una contextualització prèvia que pot aportar el professor o que pot anar a càrrec dels mateixos alumnes. El currículum, malgrat presenti els continguts del segon bloc amb un enfocament cronològic, està obert a una seqüenciació didàctica basada en el tractament de temes, motius o, fins i tot, en l'evolució per gèneres. L'apropament a aquesta part de la matèria depèn, doncs, tant de les capacitats dels alumnes com de l'interès del docent per brindar un apropament diferent a l'estudi de la literatura.

En qualsevol cas, el marc teòric que precedeix a la lectura no té sentit sense l'anàlisi i el comentari posteriors. Es tracta d'afavorir una comprensió del fet literari que permeti als alumnes gaudir de les obres estudiades al curs però també formar-se un criteri que puguin fer servir com a lectors autònoms amb posterioritat.

Del que s'ha comentat es dedueix que la metodologia s'ha de centrar en l'elaboració d'activitats de recerca i comentari a partir de les lectures. Tant aquest com les exposicions i presentacions amb ajuda de materials audiovisuals són una eina adient per treballar l'oralitat, un dels eixos bàsics del currículum de l'ensenyament secundari obligatori en llengües, que s'ha de reforçar al batxillerat, i que contribuirà a l'èxit dels alumnes tant a estudis superiors com en la seva vida social i laboral.

Les lectures es poden complementar amb diferents propostes relacionades amb el tema: sortides (assistència a obres teatrals o al cinema), excursions, audicions musicals, projeccions de pel·lícules inspirades en els textos al·ludits, materials de premsa, recitals de poesia, visionat de documentals o altres materials audiovisuals... El ventall d'activitats és immens i se n'ha de treure profit perquè, entre altres qüestions, els alumnes reflexionin sobre els diferents apropaments a una obra literària i sobre les possibilitats que la multiplicitat de llenguatges ofereixen.

D'altra banda, i tenint en compte que al batxillerat els alumnes han de comprendre els elements de la investigació i dominar les habilitats bàsiques de la modalitat que cursen, se'ls ha d'introduir en l'ús de bibliografia. Aquesta ha de ser una ajuda per als alumnes que desitgin ampliar coneixements o una guia per a possibles treballs de recerca i, si escau, es pot complementar amb filmografia bàsica que reculli alguns títols cinematogràfics basats o inspirats en obres literàries.

Recursos didàctics

El professor o, en el seu cas, el departament, ha de sospesar la necessitat que els alumnes comprin un llibre de text. En el cas de trobar un manual amb l'enfocament competencial que la matèria requereix, el llibre ha de ser una guia —tant per al docent com per a l'alumne—, que s'ha de complementar amb textos literaris, guies de lectura i bibliografia complementària. Aquests recursos tradicionals s'han de combinar amb material audiovisual i amb d'altres que provenen de les tecnologies de la informació i la comunicació (pàgines web, blogs...).

Les possibilitats que ofereix la utilització d'un entorn virtual en una matèria com la literatura universal són impossibles d'exhaurir. El que es coneix com a aula virtual permet al docent posar a l'abast dels estudiants altres obres literàries o de crítica, enllaços a pàgines webs o blogs, notícies de premsa, vincles a documentals... En definitiva, és un recurs que facilita la selecció i la presentació de materials per atendre les capacitats i els interessos particulars de cada un dels alumnes.

Distribució espai-temps

Per aplicar amb aprofitament el tractament competencial que vertebrava aquest currículum, l'espai on tindran lloc les classes ha d'afavorir un clima d'intercanvis i interaccions. Les tasques col·laboratives requereixen un aula on es pugui treballar en petit grup o en mitjà. D'altra banda, s'hauria de comptar amb el suport audiovisual adient que permeti la projecció de vídeos i les presentacions orals.

En el cas de disposar d'aula matèria, la incorporació d'una biblioteca amb la presència d'obres complementàries als ensenyaments de classe o d'obres d'altres literatures que no estan recollides al currículum afavorirà el progrés dels alumnes.

Tractament disciplinari

La connexió de la literatura universal amb les matèries llengua castellana i literatura i llengua catalana i literatura és la més òbvia quan hom pensa en les relacions que es poden establir amb altres ensenyaments. L'alumne de primer de batxillerat està familiaritzat amb la creació literària en castellà i català, perquè l'ha estudiat a secundària. Aquests coneixements, no obstant, s'han de fer servir amb precaució, en el sentit que, si bé s'han d'establir relacions entre els textos de les diferents literatures, s'han d'evitar reiteracions amb allò que s'ha estudiat a secundària o s'està estudiant a les matèries del batxillerat. Per això, la coordinació amb els professors de les matèries lingüístiques esdevé imprescindible. El fet que a les assignatures comunes hi hagi continguts literaris obliga, pel que s'acaba de comentar, a una col·laboració que afavoreixi la transferència d'aprenentatges i que eviti les repeticions innecessàries.

A més, i com passa amb tots els ensenyaments humanístics, el desenvolupament de les competències culturals i socials implica la interacció amb les matèries que tenen a veure, per una banda, amb la recepció, la producció i la interacció artística, però, per l'altra, amb d'altres matèries com ara la història o la filosofia. La reflexió sobre el

context en què l'obra és produïda i rebuda afavoreix una visió global del fet cultural que redundarà en un aprenentatge significatiu. Es tracta que l'alumne entengui que l'obra literària no és només producte de la genialitat individual sinó també filla del seu temps i del pensament del moment en què va ser escrita.

En el cas dels alumnes que cursen la modalitat del batxillerat d'arts, s'ha de posar especial èmfasi en les relacions que es poden establir entre les obres literàries i la resta de manifestacions artístiques, inclosos els continguts dels moderns llenguatges audiovisuals.

En conclusió, el que aquesta matèria pretén és fer lectors competents que puguin gaudir del fet literari a través de creacions de diferents èpoques alhora que són capaços d'establir les similituds i les diferències que la història de la literatura occidental presenta. Així mateix, s'ha d'aconseguir que els alumnes prenguin consciència que poden traslladar allò que saben d'altres literatures i matèries per situar l'obra literària en el context historicocultural en què va ser concebuda.

Avaluació

El procés d'avaluació ha de ser tan complet com sigui possible i ha d'incloure no tan sols l'avaluació acreditativa de resultats del professor, sinó també l'autoavaluació dels alumnes i del mateix docent i la coavaluació, que potencia l'aprenentatge mitjançant la retroalimentació a partir de crítiques i observacions constructives entre iguals.

L'avaluació sumatòria ha de tenir en compte no tan sols els instruments objectius més tradicionals (exàmens, proves i treballs), sinó també la participació a les sessions presencials, les exposicions orals, la feina autònoma, el progrés en les tasques dirigides, les lectures de fragments i d'obres completes i els treballs i comentaris sobre els textos.

Les tasques orals són essencials si es vol una avaluació que integri tots els aprenentatges. Convé fer ús de graelles d'observació amb descriptors de competències per dur un registre sistemàtic de l'actuació i l'evolució dels alumnes. Aquestes rúbriques no tan sols han de servir per a les activitats orals, sinó que també s'han d'utilitzar per a les produccions escrites (comentaris, treballs d'investigació, crítiques literàries, etc.).

L'avaluació formativa, per tant, ha de servir al professor per modificar, si escau, les estratègies que fa servir durant el procés d'aprenentatge a fi que pugui ajustar la seva actuació com a docent segons les necessitats dels alumnes i perquè aquests siguin conscients del seu progrés. Les activitats d'autoavaluació del professor s'han de complementar amb les que fa l'alumne mateix sobre els seus aprenentatges i les que es duen a terme entre els companys (coavaluació). És combinant aquestes formes d'avaluació amb la sumatòria com es fomenta l'autoaprenentatge. Un alumne conscient de les seves capacitats i implicat en el seu progrés és capaç de planificar el seu estudi i les passes necessàries per aconseguir les seves metes.

El paper dels docents

La funció del professor de literatura universal es desenvolupa al voltant de tres eixos: és el mediador entre els alumnes i les obres que conformen el cànon, n'és l'interpret i ha de ser formador i animador de futurs lectors. Tradicionalment, qui ensenyava literatura ho feia presentant una visió historicista de la matèria i comentant, a continuació, les característiques més destacables dels textos que es presentaven, tot adoptant un rol d'exegeta. No obstant això, un aprenentatge en competències requereix que el docent sigui no tan sols formador, sinó també estimulador, dinamitzador, formador, motivador i crític. Les opcions metodològiques que adopti incidiran més en un aspecte o en un altre.

En concret, el professor de literatura universal ha d'estimular els aprenentatges fent que els alumnes no tan sols s'adonin dels trets específics, sinó també dels estímuls que presenta el text i de com és rebut pel lector. En altres paraules, la seva funció d'agent motivador permet l'aproximació de la funció lúdica i estètica de les produccions literàries al grau de coneixements analítics que preveu el currículum, tenint sempre present que la darrera finalitat de la matèria és l'educació literària de l'alumne. Així, el professor ha d'equilibrar les aportacions interpretatives que els estudiants fan a partir de la lectura amb els coneixements teòrics i crítics que ell mateix aporta.

En aquest darrer sentit, la funció del professor com a crític s'ha de centrar en la potenciació d'una comunicació significativa de l'obra literària, obrint nous enfocaments, suggeriments o perspectives. Les informacions que el professor pugui proporcionar ajuden els alumnes a valorar produccions pròpies o alienes, amb rigor i coherència, la qual cosa, en darrer terme, duu al gaudi estètic a la vegada que les aportacions dels alumnes els inicien en el camí de la crítica literària enraonada.

Participació de les famílies

D'acord amb el que marca la llei, les famílies han de tenir un paper actiu en el procés educatiu en la mesura que han de conèixer les decisions relatives a l'avaluació de la matèria i han de donar suport a la pràctica docent per facilitar els aprenentatges. Per tant, la seva contribució en el procés de consolidació dels hàbits de lectura, estudi i disciplina, així com les condicions necessàries per a l'eficax aprofitament del aprenentatge són cabdals per a l'assoliment del grau de formació, maduresa intel·lectual, coneixements i habilitats que permetin als seus fills incorporar-se a la vida adulta amb responsabilitat i competència.

Contribució de l'assignatura al desenvolupament de les competències

En fomentar l'educació de la literatura, la matèria desenvolupa, en primer lloc, la competència de consciència i expressions culturals i la competència en comunicació lingüística. Totes dues es relacionen perquè l'expressió que implica el fet literari no es limita al vessant lingüístic, sinó que té a veure amb l'experiència humana i les formes d'expressió de les comunitats en què és produïda. Es pot considerar, així, que la literatura s'ha d'aprofitar com l'instrument que és per a una anàlisi, un coneixement i una reflexió més profunda des del punt de vista cultural. A la vegada, com a art feta amb paraules, esdevé una eina més que adequada per afavorir la competència comunicativa dels alumnes i perquè aquests demostrin la maduresa que s'ha de demanar al final del primer de batxillerat.

A més d'aquestes competències, la literatura universal contribueix al desenvolupament d'altres. És, per exemple, el cas de la digital. Les possibilitats de recerca que ofereix Internet són, per als continguts recollits en aquest currículum, infinites, i no es limiten només a documents escrits, sinó que són extensives als materials audiovisuals que estan a l'abast. A més, els entorns virtuals s'han d'aprofitar com a font de treball cooperatiu. Tot en conjunt afavoreix la competència que té a veure amb aprendre a aprendre, en el sentit que l'alumne pot investigar, reforçar, completar... en funció dels seus interessos, perquè, en una matèria tan extensa com aquesta, el que el professor farà serà, sobretot, mostrar i obrir portes que els alumnes podran traspasar després.

D'altra banda, les competències socials i cíviques s'hi recullen perquè el fet literari no es pot deslligar del context en què va ser produït i rebut. La lectura de textos

literaris contribueix a la formació humanística de l'alumne i permet una reflexió sobre valors i postures ètiques que ajuden a la seva formació com a ésser social.

Objectius específics

Els ensenyaments de literatura universal tenen els objectius que tot seguit s'esmenten:

1. Reconèixer els períodes, formes literàries, obres, autors, temes i tòpics representatius de la literatura universal, especialment de la tradició occidental.
2. Llegir i comentar obres breus, fragments i obres completes significatives de diferents èpoques, i valorar alhora la capacitat de comprensió i anàlisi, així com la seva interpretació crítica.
3. Contextualitzar sociohistòricament textos de diferents gèneres literaris i d'àmbits geogràfics i culturals diversos i relacionar-los amb les idees estètiques dominants en el seu moment.
4. Establir els lligams que les produccions literàries presenten amb obres produïdes en la resta de les arts.
5. Identificar com a permanents alguns temes i formes i reconèixer i valorar-ne l'evolució.
6. Reconèixer les influències, coincidències i diferències que presenten els principals corrents literaris de la literatura occidental en relació amb les literatures catalana i espanyola, a més de les aportacions d'aquestes al patrimoni universal.
7. Valorar les aportacions dels períodes, els autors o les obres estudiats a la interpretació, representació i comprensió del món com a mitjà de maduració personal.
8. Apreciar la lectura no tan sols com a font de nous coneixements, sinó també com una activitat de gaudi individual.
9. Planificar, estructurar i fer treballs acadèmics sobre la lectura d'un text significatiu d'un període, amb autonomia i esperit crític, amb l'ajuda de les fonts bibliogràfiques tradicionals.
10. Fer exposicions, preferentment orals, coherents, correctes i adequades, sobre una obra, un autor o una època, mitjançant les tecnologies de la informació i la comunicació amb autonomia i esperit crític.
11. Crear textos d'intenció literària a partir de models literaris llegits i analitzats.

Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables

BLOC 1. PROCESSOS I ESTRATÈGIES

Continguts

Lectura i comentari de fragments, antologies i obres completes significatives de la literatura universal.

Relacions entre obres literàries i la resta de les arts.

Observació, reconeixement i valoració de l'evolució de temes i formes creats per la literatura en les diverses formes artístiques de la cultura universal. Selecció i anàlisi d'exemples representatius.

Creació de textos d'intenció literària.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Llegir, comprendre, analitzar i comentar obres breus, fragments o obres completes significatives de diferents èpoques i interpretar el seu contingut d'acord amb els coneixements adquirits sobre temes i formes literàries, així com sobre períodes i autors significatius.

1.1. Llegeix fragments significatius o textos complets de diferents obres de la literatura universal, identifica determinats elements, mites o arquetips creats per la literatura i que han arribat a convertir-se en punts de referència de la cultura universal.

1.2. Interpreta obres o fragments representatius de diferents èpoques, els situa en el seu context històric, social i cultural, identifica la presència de determinats temes i motius, i reconeix les característiques del gènere i del moviment en el qual s'inscriuen així com els trets més destacats de l'estil literari.

2. Interpretar obres narratives, líriques i dramàtiques de la literatura universal especialment significatives i en relaciona la forma i el contingut amb les idees estètiques dominants del moment en què es van escriure i les transformacions artístiques i històriques produïdes en la resta de les arts.

2.1. Interpreta determinades obres narratives, líriques i dramàtiques de la literatura universal especialment significatives i les relaciona amb les idees estètiques dominants del moment en què es van escriure, mentre hi analitza les vinculacions i en compara la forma d'expressió.

2.2. Estableix relacions significatives entre la literatura i la resta de les arts, interpreta de manera crítica algunes obres o fragments significatius adaptats a altres manifestacions artístiques, i analitza les relacions, les similituds i les diferències entre els diferents llenguatges expressius.

3. Observar, reconèixer i valorar l'evolució d'alguns temes i formes creats per la literatura i el seu valor permanent en diverses manifestacions artístiques de la cultura universal.

3.1. Comenta textos literaris de diferents èpoques i descriu l'evolució de determinats temes i formes creats per la literatura.

3.2. Reconeix el valor permanent d'aquests temes i formes de la literatura en altres

manifestacions artístiques de la cultura universal.

4. Analitzar i comparar textos de la literatura universal i de la literatura catalana i espanyola de la mateixa època, i posar de manifest les influències, coincidències i diferències que existeixen entre aquests textos.

4.1. *Compara textos literaris de la literatura universal i textos de la literatura catalana i l'espanyola de la mateixa època, i reconeix les influències mútues i la pervivència de determinats temes i formes.*

BLOC 2. ELS GRANS PERÍODES I MOVIMENTS DE LA LITERATURA UNIVERSAL

Continguts

De l'antiguitat a l'edat mitjana:

– Les mitologies i l'origen de la literatura.

Renaixement i classicisme:

– Els canvis del món i la nova visió de l'home durant el Renaixement.

– La lírica de l'amor: el petrarquisme. Orígens: la poesia trobadoresca i el *Dolce Stil Nuovo*. La innovació del *Cançoner* de Petrarca. Lectura i comentari d'una antologia lírica i d'algun conte de l'època.

– La narració en prosa: Boccaccio.

– Teatre clàssic europeu. El teatre elisabetià a Anglaterra. Començament del mite de Faust dins la literatura. Lectura i comentari d'una obra de teatre clàssic. Observació de les relacions existents entre les obres de teatre clàssiques i les obres de diferents gèneres musicals i cinematogràfics que han sorgit a partir d'elles.

El Segle de les Llum:

– El desenvolupament de l'esperit crític: la Il·lustració. L'enciclopèdia. La prosa il·lustrada.

– La novel·la europea en el segle XVIII. Els hereus de Cervantes i de la picaresca espanyola en la literatura anglesa.

– Lectura comentada d'alguna novel·la europea de la prosa il·lustrada i d'algun fragment de novel·la anglesa del segle XVIII.

El moviment romàntic:

– La revolució romàntica: consciència històrica i nou sentit de la ciència.

– El Romanticisme i la seva consciència de moviment literari. Precursors: Goethe.

– La poesia romàntica i la novel·la històrica.

– Lectura i comentari d'una antologia de poetes romàntics europeus i d'algun fragment de novel·la històrica.

– Observació de les relacions existents entre les obres literàries del romanticisme i les obres de diferents gèneres musicals (simfonies, poemes simfònics, *lieder*, òperes), cinematogràfics i teatrals que han sorgit a partir d'elles.

La segona meitat del segle XIX:

– De la narrativa romàntica al realisme a Europa. Literatura i societat. Evolució dels temes i les tècniques narratives del realisme. Principals novel·listes europeus del segle XIX. Lectura i comentari d'una antologia de fragments de novel·les realistes.

– El naixement de la gran literatura nord-americana (1830-1890). De l'experiència vital a la literatura. El renaixement del conte. Lectura i comentari d'alguns contes de la segona meitat del segle XIX.

– L'inici de la modernitat poètica: de Baudelaire al simbolisme. Lectura d'una antologia de poesia simbolista.

– La renovació del teatre europeu: un nou teatre i unes noves formes de pensament. Lectura i comentari d'una obra.

– Observació de les relacions existents entre les obres literàries d'aquest període i les obres de diferents gèneres musicals, cinematogràfics i teatrals que han sorgit a partir d'elles.

Els nous enfocaments de la literatura en el segle XX i les transformacions dels gèneres literaris:

– La crisi del pensament vuitcentista i la cultura de final de segle. La fallida de l'ordre europeu: la crisi de 1914. Les innovacions filosòfiques, científiques i tècniques i la seva influència en la creació literària.

– La consolidació d'una nova forma d'escriure en la novel·la. Estudi de les tècniques narratives. Lectura d'una novel·la curta, d'algun relat i/o d'algun conte representatiu d'aquest període.

– Les avantguardes europees. El surrealisme. Lectura d'una antologia de poesia avantguardista.

– La culminació de la gran literatura americana. La generació perduda.

– El teatre de l'absurd i del compromís. Lectura d'alguna obra representativa d'aquests corrents dramàtics.

– Observació de les relacions existents entre les obres d'aquesta època i les obres de diferents gèneres musicals, cinematogràfics i teatrals que han sorgit a partir d'elles.

criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Llegir, comprendre i analitzar obres breus, fragments o obres completes, significatives de diferents èpoques, i interpretar-ne el contingut d'acord amb els coneixements adquirits sobre temes i formes literàries, així com sobre períodes i autors significatius.

1.1. Llegeix i analitza textos literaris universals de diferents èpoques, i n'interpreta el contingut d'acord amb els coneixements adquirits sobre temes i formes literàries, així com sobre períodes

i autors significatius.

2. Dur a terme treballs crítics sobre la lectura d'una obra significativa d'una època, interpretar-la en relació amb el seu context històric i literari, obtenir la informació bibliogràfica necessària i efectuar una valoració personal.

2.1. Fa treballs crítics sobre una obra llegida en la seva integritat, la relaciona amb el seu context històric, social i literari i, en el seu cas, amb el significat i la rellevància del seu autor en l'època o en la història de la literatura i consulta fonts d'informació diverses.

3. Fer exposicions orals o escrites sobre una obra, un autor o una època amb ajuda de mitjans audiovisuals i de les tecnologies de la informació i la comunicació, expressar les pròpies opinions, seguint un esquema preparat prèviament, i valorar les obres literàries com a punt de trobada d'idees i sentiments col·lectius i com a instruments per augmentar el cabal de la pròpia experiència.

3.1. Fa presentacions orals o escrites planificades integrant coneixements literaris i lectura, amb una correcta estructuració del contingut, argumentació coherent i clara de les pròpies opinions, consulta fonts i les cita, selecciona la informació rellevant i utilitza el registre apropiat i la terminologia literària necessària.

3.2. Explica oralment o per escrit els canvis significatius en la concepció de la literatura i dels gèneres literaris, alhora que els relaciona amb el conjunt de circumstàncies històriques, socials i culturals i estableix relacions entre la literatura i la resta de les arts.

3.3. Valora oralment o per escrit una obra literària, reconeix la lectura com una font d'enriquiment de la pròpia personalitat i com un mitjà per aprofundir en la comprensió del món interior i de la societat.